

OIKEUDEN PERUSTEOKSET

PROSESSI- OIKEUS

DAN FRÄNDE
DAN HELENIUS
PETRA HIETANEN-KUNWALD
TUOMAS HUPLI
RISTO KOULU
JUHA LAPPALAINEN
HEIDI LINDFORS
JOHANNA NIEMI
JAAKKO RAUTIO
TIMO SARANPÄÄ
SANTTU TURUNEN
JYRKI VIROLAINEN
MIKKO VUORENPÄÄ

Alma Talent
Helsinki 2017

5., uudistettu painos

Copyright © 2017 Talentum Media Oy ja kirjoittajat

ISBN: 978-952-14-3052-7

Ulkoasu: Porkka & Kuutsa Oy
Toimitus: Harri Korkeamäki
Taitto: Sirpa Puntti ja Outi Pallari

Paino: BALTO print, Liettua 2017

Anna palautetta kirjasta: protoimitus@almamedia.fi

SISÄLLYS

Esipuhe viidenteen painokseen.....	5
Esipuhe neljänteen painokseen.....	6
Esipuhe toiseen painokseen.....	8
Esipuhe ensimmäiseen painokseen.....	9
Teoksen kirjoittajat.....	11
Lukijalle.....	33
Lyhenteet.....	35

IJOHDATUS PROSESSIOIKEUTEEN

39

1. PROSESSIOIKEUS OIKEUDENALANA	41
1. Prosessioikeus ja aineellinen oikeus	41
1.1. Aineellinen oikeus ja sen sanktiot.....	41
1.2. Konfliktien synty ja ratkaisutavat.....	42
1.3. Prosessioikeus ja sen suhde aineelliseen oikeuteen.....	43
1.4. Prosessin välinearvo ja itseisarvo.....	47
2. Prosessin sisältö	49
2.1. Prosessin päävaiheet.....	49
2.2. Oikeudenkäynti tuomioistuimessa.....	50
2.3. Pakkotäytäntö ja maksukyvyttömyysmenettely.....	52
2.4. Vaihtoehtoiset riidanratkaisumenettelyt.....	53
2. PROSESSIN PÄÄLAJIT JA TEHTÄVÄT	57
1. Prosessin päälajit	57
1.1. Prosessilajien kolmijako.....	57
1.2. Tuomioistuinorganisaation kaksijako.....	58
1.3. Siviiliprosessi.....	61
1.4. Rikosprosessi.....	64
1.5. Hallintoprosessi.....	67
1.6. Tilastotietoja tuomioistuinten käsittelemistä asioista.....	69
2. Lainkäytön tehtävät yhteiskunnassa	71
2.1. Mikä on lainkäytön funktio?.....	71
2.2. Siviiliprosessin funktiot.....	72
2.2.1. Oikeussuojafunktio.....	72
2.2.2. Ohjausfunktio.....	73

2.2.3.	Konfliktinratkaisufunktio.....	75
2.2.4.	Siviiliprosessin kaksoisfunktio.....	76
2.3.	Rikosprosessin funktiot	77
2.3.1.	Yksittäistapauksiin rajoittuva tarkastelu	77
2.3.2.	Järjestelmien ja instituutioiden tarkastelu	78
2.4.	Kaikille prosessilajeille yhteiset funktiot	79
2.4.1.	Oikeutta luova funktio	79
2.4.2.	Kontrollifunktio	80
3. PROSESSIOIKEUDEN OIKEUSLÄHTEET, NORMIT JA PERUSKÄSITTEET		83
1.	Oikeuslähteet.....	83
1.1.	Säädännäinen ja tavanomainen oikeus.....	83
1.2.	Prosessioikeuden perussäädös: oikeudenkäymiskaari.....	83
1.3.	Muut prosessilait	84
1.4.	Kansainvälinen prosessioikeus	85
1.5.	Prosessisäännösten systematisointitarve	88
1.6.	Perustuslaki.....	89
1.7.	Kansainväliset ihmisoikeussopimukset	89
1.8.	EU-oikeuden merkitys prosessioikeudessa	93
1.9.	Muut oikeuslähteet.....	97
2.	Prosessuaaliset normit	98
2.1.	Prosessinormien sitovuus	98
2.1.1.	Tuomioistuinta koskevat prosessinormit.....	98
2.1.2.	Asianosaisien toimintaa koskevat prosessinormit	99
2.2.	Legaaliteetti- ja delegointiperiaatteet	100
2.3.	Prosessilain ulottuvuus.....	102
2.3.1.	Aikaan kohdistuva ulottuvuus.....	102
2.3.2.	Paikkaan kohdistuva ulottuvuus.....	103
2.4.	Prosessinormien tulkinta	103
3.	Prosessioikeuden peruskäsitteet	107
3.1.	Käsitteiden merkitys.....	107
3.2.	Prosessin kohde ja vaiheet	108
3.3.	Prosessisubjektit ja prosessitoimet	109
3.4.	Oikeudenkäyntiaineisto.....	111
3.5.	Tuomio ja sen vaikutukset	114
4. PERIAATTEET PROSESSIOIKEUDESSA		117
1.	Johdanto	117
1.1.	Prosessisäännöt ja -periaatteet.....	117
1.2.	Prosessiperiaatteiden merkitys.....	118
1.3.	Prosessiperiaatteiden ryhmittely	119
2.	Tavoiteperiaatteet ja arvoperiaatteet	119
2.1.	Prosessille asetettavat tavoitteet	119
2.2.	Varmuusperiaate	120
2.3.	Prosessiekonomian periaate	121
2.4.	Tehokkuus- eli tarkoituksenmukaisuusperiaate	121
2.5.	Prosessiarvot.....	122
2.6.	Tasa-arvoisuuden periaate	123
3.	Asianosaisen kuulemisperiaate	125
3.1.	Miksi asianosaisia on kuultava?	125
3.2.	Kuulemisperiaate lainsäädännössä	126

3.3.	Kuulemisperiaatteen sisältö	126
3.4.	Kuulemisperiaatteen toteutuminen.....	131
3.5.	Poikkeuksia kuulemisperiaatteesta.....	134
4.	Julkisuusperiaate	136
4.1.	Oikeudenkäynnin julkisuuden lähtökohtia	136
4.1.1.	Julkisuuden toteuttamistavat	136
4.1.2.	Julkisuuden intressipiirit	137
4.1.3.	Mediajulkisuus	138
4.1.4.	Oikeudenkäyntien televisiointi	139
4.2.	Julkisuuden funktiot	140
4.2.1.	Legitimiteettifunktio	140
4.2.2.	Kontrollifunktio	141
4.2.3.	Informaatiofunktio.....	142
4.3.	Julkisuuden rajoittaminen.....	142
4.4.	Julkisuusperiaatteen normipohja.....	143
4.4.1.	Ihmis- ja perusoikeusmääräykset	143
4.4.2.	Oikeudenkäynnin julkisuuslait.....	145
4.5.	Oikeudenkäynnin perustietojen julkisuus	146
4.6.	Oikeudenkäyntiasiakirjojen julkisuus	148
4.6.1.	Säätelyn lähtökohtia	148
4.6.2.	Asiakirjan julkiseksitulohetki	150
4.6.3.	Oikeudenkäyntiasiakirjojen salassapito	151
4.6.4.	Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin	156
4.7.	Suullinen käsittely	158
4.7.1.	Käsittelyn julkisuus	158
4.7.2.	Suljettu käsittely.....	161
4.7.3.	Pakkokeinoasioiden julkisuus.....	163
4.8.	Tuomioistuimen ratkaisu	164
4.8.1.	Ratkaisun julkisuus	164
4.8.2.	Päätösneuvottelun salassapito	165
4.8.3.	Ratkaisun salassapito	166
4.9.	Menettelysäännökset	170
5.	Menettelyperiaatteet	172
5.1.	Suullisuusperiaate	172
5.1.1.	Suullinen ja kirjallinen menettely.....	172
5.1.2.	Suullinen prosessi ihmis- ja perusoikeuksien valossa	173
5.1.3.	Suullisuusperiaate prosessilaeissa	174
5.1.4.	Suullinen käsittely muutoksenhakumenettelyssä	176
5.1.5.	Kirjallisen prosessin lajeja.....	178
5.1.6.	Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen	180
5.2.	Välittömyysperiaate	182
5.2.1.	Välittömyyden sisältö.....	182
5.2.2.	Pääkäsittelyn välittömyys käräjäoikeudessa.....	184
5.2.3.	Todistelun välittömyys	185
5.2.4.	Muutoksenhakumenettelyn välittömyys	189
5.2.5.	Todistelun uskottavuuden arviointi.....	189
5.3.	Keskityspanaate.....	193
5.3.1.	Keskityksen funktiot	193
5.3.2.	Valmistelu keskityksen toteutumisen edellytyksenä	193
5.3.3.	Keskityksen toteutuminen	194
6.	Rooliperiaatteet	197
6.1.	Roolijaosta oikeudenkäynnissä	197
6.2.	Vastakkaiset rooliperiaatteet	198
6.3.	Rooliperiaatteiden sisältö siviiliprosessissa.....	199

6.3.1.	Käsittelymenetelmä ja tutkintamenetelmä	199
6.3.2.	Tuomarin materiaallinen prosessinjohto	200
6.3.3.	Määräämisperiaate ja virallisperiaate riita-asiassa	202
6.4.	Akkusatorinen menetelmä rikosasioissa	208
6.4.1.	Inkvisitorinen – akkusatorinen menetelmä	208
6.4.2.	Akkusatorinen pääkäsittely – inkvisitorinen esitutkinta	208
6.4.3.	Favor defensionis -periaate ja virallisperiaate	210
7.	Muita periaatteita	211
7.1.	Ratkaisuperiaatteet	211
7.2.	Esitutinnan ja syyttämisen periaatteet	212
7.3.	Tuomioistuimen riippumattomuus ja puolueettomuus	213
8.	Ihmis- ja perusoikeudet prosessioikeudessa	214
8.1.	Ihmisoikeussopimusten prosessuaaliset määräykset	214
8.1.1.	EIS 6 artikla	214
8.1.2.	Oikeudenkäynnin viivyttyksettömyys	215
8.1.3.	Syytetyn vähimmäisoikeudet	219
8.2.	Perustuslain prosessuaaliset perusoikeudet	228
8.2.1.	Oikeudenmukainen oikeudenkäynti	228
8.2.2.	Muut oikeusturvatakeet	229
8.2.3.	Kielelliset oikeudet prosessissa	230
8.3.	Ihmis- ja perusoikeuksien vaikutus oikeudenkäynnissä	234
8.3.1.	Vaikutustavat	234

II TUOMIOISTUIMET

237

1.	YLEISET TUOMIOISTUIMET	239
1.	Käräjäoikeudet	239
1.1.	Käräjäoikeus tuomioistuinyksikkönä	239
1.2.	Käräjäoikeuden kokoonpano	242
2.	Hovioikeudet	249
2.1.	Hovioikeuksien asema ja tehtävät	249
2.2.	Hovioikeuden toiminta lainkäyttöasioissa	250
3.	Korkein oikeus	251
3.1.	Korkeimman oikeuden asema ja tehtävät	251
3.2.	Korkeimman oikeuden työskentely	253
2.	ERITYISTUOMIOISTUIMET JA ERÄÄT LAUTAKUNNAT	255
1.	Erityistuomioistuimet	255
1.1.	Siviiliprosessuaaliset erityistuomioistuimet	255
1.1.1.	Yleisiä kysymyksiä	255
1.1.2.	Työtuomioistuin	256
1.1.3.	Vakuutus oikeus	257
1.1.4.	Markkinaoikeus	258
1.2.	Valtakunnanoikeus	258
2.	Lautakunnat	260
2.1.	Tuomiovaltaa käyttävät lautakunnat	260

2.2.	Suosituksia antavat lautakunnat.....	262
2.2.1.	Kuluttajariitalautakunta	262
2.2.2.	Muita lautakuntia	264
3.	TUOMARI JA TUOMARINVIRKA.....	267
1.	Tuomarin kelpoisuus	267
1.1.	Yleistä.....	267
1.2.	Tuomarin yleinen kelpoisuus	268
1.3.	Tuomarin erityinen kelpoisuus (esteettömyys).....	269
1.3.1.	Esteellisyyssperusteet	269
1.3.2.	Esteellisyysskysymyksen käsittely.....	282
2.	Tuomareiden nimittäminen ja virkamiesoikeudellinen asema	287
2.1.	Tuomareiden nimittäminen	287
2.2.	Tuomareiden virkamiesoikeudellinen asema.....	291
4.	TUOMIOISTUINTEN TOIMIVALTA SIVILIASIOISSA	295
1.	Käsitteitä ja lähtökohtia.....	295
1.1.	Normiston systematiikka	295
1.2.	Eräitä sääntelyn periaatteita	296
2.	Oikeusasteellinen toimivalta	297
2.1.	Instanssijärjestys	297
2.2.	Uusi oikeudenkäyntiaineisto muutoksenhaussa	298
3.	Asiallinen toimivalta.....	299
4.	Alueellinen toimivalta.....	300
4.1.	Oikeuspaikkasäännökset.....	300
4.2.	Yleinen oikeuspaikka.....	302
4.3.	Valinnaiset oikeuspaikat	303
4.4.	Ehdottomat oikeuspaikat	307
4.4.1.	Toissijaiset oikeuspaikat	310
4.5.	Oikeuspaikkasopimus	310
5.	Tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta	311
5.1.	Järjestelmän rakenne	311
5.2.	Toimivaltaperusteet autonomisessa kansainvälisessä prosessioikeudessa.....	313
5.2.1.	Vuoden 2009 lainsäädännön päälinjat.....	313
5.2.2.	Pulmallinen vahinkofoorum	317
5.2.3.	Oikeuspaikka- eli prorogaatiosopimus.....	319
5.2.4.	Toimivallan menetysperusteet.....	322
5.2.5.	Kansainvälisen toimivallan tutkiminen	324
5.3.	Toimivaltaperusteet yhtenäistetyssä kansainvälisessä prosessioikeudessa.....	326
5.3.1.	Alueellinen soveltamisala	326
5.3.2.	Asiallinen soveltamisala	328
5.3.3.	Poikkeukset asiallisesta soveltamisalasta.....	330
6.	Yhtenäistettyjen toimivaltaperusteiden soveltaminen	335
6.1.	Toimivallan käsittely ja tutkiminen oikeudenkäynnissä	335
6.2.	Toimivallan pääsääntö	337
6.2.1.	Vastaajan kotipaikan forum.....	337
6.2.2.	Kotipaikan määrittely: luonnollinen henkilö	338
6.2.3.	Kotipaikan määrittely: oikeushenkilö	341
6.3.	Vaihtoehtoiset toimivaltaperusteet	342
6.3.1.	Perusteiden soveltaminen ja tulkinta.....	342
6.3.2.	Suorituspaikan forumit yleissopimuksissa.....	344

6.3.3.	Suorituspaikan forum täytäntöönpanoasetuksessa	348
6.3.4.	Toimipaikan forum	350
6.3.5.	Deliktiperusteisen vahingonkorvauksen forum	351
6.4.	Vaihtoehtoiset prosessioikeudelliset toimivaltaperusteet	357
6.4.1.	Asiayhteyteen perustuva toimivalta	357
6.4.2.	Usean vastaajan forum	359
6.4.3.	Takautumisforum.....	361
6.4.4.	Vastakanteen forum	363
6.5.	Muut vaihtoehtoiset toimivaltaperusteet	364
6.5.1.	Oikeuspaikka- eli prorogaatiosopimus	364
6.5.2.	Suojaforumit	369
	Kuluttajaforumit	369
	Vakuutusforumit	374
	Työsopimusforumit	375
6.6.	Yksinomainen kansainvälinen toimivalta.....	377
6.6.1.	Yksinomaiset toimivaltaperusteet	377
6.6.2.	Kiinteän omaisuuden forum	379
6.6.3.	Yhtiöoikeudellisten statusasioiden forum	381
6.6.4.	Julkisen rekisterin forum.....	383
6.6.5.	Immateriaalioikeuksien rekisteröinnin forum	384
6.6.6.	Täytäntöönpanoriitojen forum	385
7.	Ulkomaisen oikeudenkäynnin vaikutus.....	386
7.1.	Autonominen prosessioikeus	386
7.2.	Yhtenäisen sääntelyn kausi	387
8.	Toimivaltakysymyksen käsittely	390
8.1.	Toimivallan puuttumisen seuraukset	390
8.2.	Muutoksenhakukysymyksiä.....	392
8.3.	Ylemmän tuomioistuimen forumkontrolli.....	393

5. TUOMIOISTUINTEN TOIMIVALTA RIKOSASIOISSA

1.	Oikeusasteellinen toimivalta	397
2.	Asiallinen toimivalta.....	397
3.	Alueellinen toimivalta.....	398
3.1.	Yleistä.....	398
3.2.	Rikoksen tekopaikan tuomioistuin ja pakottavat poikkeukset	399
3.3.	Rikoksen tekopaikan määrittäminen	400
3.4.	Harkinnanvaraiset poikkeukset rikoksen tekopaikan oikeuspaikasta	402
3.5.	Toimivalta ja muuttuneet olosuhteet	405
3.6.	Asian siirtäminen	405

III ASIANOSAISET JA PROSESSUAALINEN EDUSTUS

409

1. ASIANOSAISET.....

1.	Asianosaiset siviiliprosessissa	411
1.1.	Asianosaiskäsite ja asianosaiskelpoisuus	411
1.2.	Oikeudenkäyntikelpoisuus.....	412
1.3.	Asialegitimaatio eli asiavaltuus	416
1.3.1.	Varallisuus oikeudelliset asiat	416
1.3.2.	Henkilöä koskevat asiat	420

1.4.	Asianosaisseuraanto	421
1.4.1.	Yleistä	421
1.4.2.	Perusteena yleisseuraanto	422
1.4.3.	Perusteena erityisseuraanto	423
1.4.4.	Perusteena konkurssi	424
2.	Asianosaiset rikosprosessissa	426
2.1.	Syyttäjä	426
2.1.1.	Syyttäjän tehtävät pääpiirteittäin	426
2.1.2.	Syyttäjän toiminnan periaatteet	427
2.1.3.	Syyttäjäorganisaatio	427
2.1.4.	Syyttäjien toimivalta	428
2.1.5.	Syyttäjän kelpoisuus	431
2.2.	Asianomistaja	432
2.3.	Syyteoikeus	436
2.3.1.	Yleistä	436
2.3.2.	Syyttäjän syyteoikeus	438
2.3.3.	Asianomistajan syyteoikeus	439
2.3.4.	Asianomistajan syyttämispynnön tekeminen	442
2.3.5.	Syyttäjän syytteen peruuttaminen	444
2.3.6.	Asianomistajan syytteen peruuttaminen	446
2.3.7.	Syyteoikeus asianomistajan kuoleman jälkeen	446
2.4.	Vastaaja	448
2. ASIANOSAISTEN EDUSTAJAT JA AVUSTAJAT		451
1.	Lakimääräinen edustaja	451
1.1.	Lakimääräisen edustuksen tilanteet	451
1.2.	Lakimääräisen edustajan kelpoisuus ja valtuudet	455
2.	Oikeudenkäyntiasiamies ja -avustaja	456
2.1.	Oikeus käyttää asiamiestä ja avustajaa	456
2.2.	Asiamiehen (avustajan) kelpoisuusehdot	457
2.2.1.	Yleinen kelpoisuus	457
2.2.2.	Erityinen kelpoisuus	462
2.3.	Asiamiehen tai avustajan tehtävät ja palkkio	464
2.4.	Puolustaja, asianomistajan oikeudenkäyntiavustaja ja tukihenkilö	466
2.4.1.	Yleistä	466
2.4.2.	Edellytykset	468
2.4.3.	Kelpoisuusvaatimukset	472
2.4.4.	Avustajan määräämisen suhde oikeusapuun	474
2.4.5.	Menettely	474
2.4.6.	Määräyksen raukeaminen tai peruuttaminen	475
2.4.7.	Avustajan palkkio ja asianosaisten korvausvelvollisuus	475
3.	Oikeudenkäyntivaltuus	476
3.1.	Valtuutuksen antaminen	476
3.2.	Asiamiehen edustusvallan laajuus	479
3.3.	Valtuutuksen päättyminen	481
4.	Asianajolaitos	482
4.1.	Asianajajat ja asianajotoimi	482
4.2.	Suomen Asianajajaliitto	494
4.3.	Julkinen oikeusapulaitos	494

3. SIVULLISEN EDUNVALVONTA OIKEUDENKÄYNNISSÄ	497
1. Väliintulo	497
1.1. Väliintulon käsite ja väliintulon peruste.....	497
1.2. Väliintulijan asema	500
2. Sivullisen kutsuminen kuultavaksi (litis denuntiatio)	501
2.1. Yleistä kuultavaksi kutsumisesta	501
2.2. Eräitä erityistilanteita, joissa laki vaatii kutsumaan sivullisen kuultavaksi	502

IV OIKEUDENKÄYNNIN KOHDE	505
---------------------------------	-----

1. KANNE JA VASTINE SIVIILIPROSESSISSA	507
---	-----

1. Kannetyypit ja tuomioistuimen sidonnaisuus kanteeseen	507
1.1. Yleistä kanteesta	507
1.2. Suoritus- eli velvoittamiskanne	508
1.3. Vahvistuskanne	511
1.4. Muotoamiskanne.....	513
1.5. Tuomioistuimen sidonnaisuus kanteeseen	514
2. Kanteen nostaminen ja jutun vireilletulo	517
2.1. Kanteen nostaminen.....	517
2.2. Jutun vireilläolovaikutus (<i>lis pendens</i>)	521
3. Vastaajan vastaus (vastine)	525
3.1. Asiavastine.....	525
3.1.1. Kanteen vastustaminen	525
3.1.2. Kanteen myöntäminen.....	528
3.2. Prosessiväite.....	531
4. Kanteen muuttaminen oikeudenkäynnin aikana	533
4.1. Lähtökohtana kanteenmuutoskielto	533
4.2. Poikkeukset kanteenmuutoskiellosta	535
4.2.1. Kannevaatimuksen muuttaminen	535
4.2.2. Kanneperusteen muuttaminen	537
5. Kanteen peruuttaminen ja kanteesta luopuminen	540
5.1. Kanteen peruuttaminen	540
5.2. Kanteesta luopuminen	542

2. SYYTE RIKOSPROSESSISSA	545
--	-----

1. Syyteharkinta	545
1.1. Yleistä.....	545
1.2. Todennäköisysharkinnan kohde.....	545
1.3. Syyteharkinnan vaiheet.....	546
2. Suhde harkinnanvaraiseen syyttämättä jättämiseen	548
3. Rangaistavan teon yksilöinti	548
4. Syytteen muuttaminen ja tarkistaminen	552
4.1. Pääsääntönä muuttamiskiello	552
4.2. Syytteen muuttaminen tuomioistuimen luvalla	552
4.3. Syytteen tarkistaminen	553
5. Vaihtoehtoiset syytteet	561

6.	Pääkäsittelysidonnaisuus ja syytesidonnaisuus	562
6.1.	Pääkäsittelysidonnaisuus.....	562
6.2.	Syytesidonnaisuus.....	563
3.	JUTTUJEN YHDISTÄMINEN ELI KUMULAATIO	569
1.	Kumulaatio siviiliprosessissa.....	569
1.1.	Kumulaation tausta ja sääntely.....	569
1.2.	Objektiivinen kumulaatio	571
1.2.1.	Kantajen useat kanteet samaa vastaajaa vastaan	571
1.2.2.	Vastakanne ja kuittausväite	572
1.3.	Subjektiivinen kumulaatio	577
1.3.1.	Useita kantajia ja/tai vastaajia	577
1.3.2.	Välttämätön prosessinyhteys.....	579
1.3.3.	Pääväliintulo	582
1.3.4.	Regressi- tai muu seurannaiskanne	583
1.4.	Harkinnanvarainen kumulaatio OK 18:6:n mukaan.....	586
2.	Kumulaatio rikosprosessissa	587
2.1.	Syytteiden käsitteleminen yhdessä.....	587
2.2.	Adheesioprosessi.....	589
2.2.1.	Johdanto.....	589
2.2.2.	Yksityisoikeudellisen vaatimuksen ja rikoksen välinen yhteys.....	591
2.2.3.	Menettely adheesioprosessissa	593
2.2.4.	Adheesio purkamisen seuraukset	596
2.2.5.	Syyttäjän velvollisuus ajaa asianomistajan yksityisoikeudellisia vaatimuksia	597

VTODISTELU

601

1.	YLEISTÄ TODISTELUSTA	603
1.	Todistelua koskevia peruskäsitteitä ja periaatteita.....	603
1.1.	Todistelu oikeudenkäynnin osana.....	603
1.2.	Todistelun kohde.....	604
1.2.1.	Tosiseikat ja kokemussäännöt	604
1.2.2.	Todistelu ja notorisuus	607
1.2.3.	Todistelu ja oikeuskysymys	609
1.3.	Vapaa todistusteoria.....	611
1.3.1.	Vapaa todistelu ja vapaa todistusharkinta.....	611
1.3.2.	Vapaan todistelun rajoituksia	613
1.3.3.	Legaaliset presumptiot.....	614
1.3.4.	Tunnustus	615
2.	Todistelumenettelystä.....	620
2.1.	Asianosaisten ja tuomioistuimen työnjako.....	620
2.2.	Todistelua koskevia menettelyperiaatteita	622
2.2.1.	Todistelun välittömyys	622
2.2.2.	Todistelun keskittäminen.....	630
2.2.3.	Henkilötodistelun suullisuus.....	631
2.2.4.	Kontradiktorinen periaate todistelussa.....	632
2.3.	Todistelu vastaisen varalle.....	634

2. TODISTUSKEINOT	637
1. Asiakirjat ja katselmuskohteet	637
1.1. Asiakirjat	637
1.1.1. Yleistä	637
1.1.2. Editiovelvollisuus	639
1.2. Katselmuskohde	642
2. Todistaja oikeudenkäynnissä	646
2.1. Todistajan käsite ja kelpoisuus todistajaksi	646
2.2. Todistajanaolovelvollisuus ja sen rajoitukset	650
2.2.1. Velvollisuuden sisältö	650
2.2.2. Oikeus kieltäytyä todistamasta	650
2.2.3. Todistajan vaitiolovelvollisuus	652
2.2.4. Todistajan vaitiolo-oikeus	661
2.2.5. Todistuskeinoneutraalisuuden periaate	664
2.2.6. Eräitä menettelykysymyksiä	667
2.3. Menettely todistajaa kuultaessa	670
2.3.1. Todistajan kutsuminen	670
2.3.2. Todistajan kuulusteleminen	671
2.4. Todistajaa vastaan käytettävät pakkokeinot	677
2.5. Todistajanpalkkio	679
3. Asianosaisen kuuleminen todistelutarkoituksessa	681
3.1. Asianosainen tietolähteenä	681
3.2. Asianosaisen kuulustelu todistelutarkoituksessa	683
4. Asiantuntijat	686
4.1. Yleistä asiantuntijatodistelusta	686
4.2. Asiantuntijan kelpoisuus	688
5. Todistelu vieraassa valtiossa	693
5.1. Rajat ylittävä oikeusapu instituutiona	693
5.2. Todistelun vastaanottaminen oikeusapuna	696
5.2.1. Suora todistelun vastaanottaminen	696
5.3. Haagin vuoden 1970 yleissopimus	698
5.3.1. Muut kansainväliset sopimukset	703
5.4. Todistelu Euroopan unionissa	704
3. NÄYTÖN ARVIOINTI	711
1. Yleistä näyttökysymyksen ratkaisemisesta	711
1.1. Todistusharkinta ja näytön riittävyys	711
1.2. Todistusharkinnan jäsentämisestä	713
2. Todistustaakka	715
2.1. Yleistä todistustaakasta	715
2.2. Todistustaakka siviiliprosessissa	720
2.2.1. Todistustaakan jako	720
2.2.2. Näyttökynnys	728
2.3. Todistustaakka rikosprosessissa	731
2.3.1. Todistustaakan jako	731
2.3.2. Milloin näyttöä on riittävästi langettavaan tuomioon?	732

VI TUOMIO-OPIT

737

1. TUOMION KÄSITE, SISÄLTÖ JA ANTAMISMENETTELY	739
1. Tuomion käsite ja sisältö	739
1.1. Tuomio ja muut oikeudenkäynnin päättymistavat	739
1.2. Tuomion rakenne ja sisältö	742
1.2.1. Tuomiossa huomioon otettava aineisto	742
1.2.2. Tuomion lopputulos ja perustelut	744
1.2.3. Tuomioasiakirja	748
2. Osatuomio ja välituomio	749
2.1. Osatuomio	749
2.1.1. Osatuomio siviiliprosessissa	749
2.1.2. Osatuomio rikosprosessissa	751
2.2. Välituomio	752
3. Tuomion antamismenettely	755
3.1. Neuvottelu ja mahdollinen äänestys	755
3.1.1. Päätösneuvottelu	755
3.1.2. Äänestysmenettely	756
3.1.3. Äänestyksen tulos	759
3.2. Tuomion julistaminen ja kansliatuomio	760
3.3. Tuomion oikaiseminen ja täydentäminen	762
3.3.1. Tuomion oikaiseminen (itseoikaisu)	762
3.3.2. Tuomion täydentäminen	764
2. TUOMION OIKEUSVOIMA	767
1. Yleistä oikeusvoimasta	767
1.1. Oikeusvoiman käsite, vaikutustapa ja ulottuvuus	767
1.2. Oikeusvoiman suhde tuomion lainvoimaan	769
1.3. Mitkä ratkaisut saavat oikeusvoiman?	771
1.4. Tuomion tehottomuus	773
2. Oikeusvoima siviiliprosessissa	775
2.1. Oikeusvoiman objektiivinen ulottuvuus	775
2.1.1. Uudet vaatimukset	775
2.1.2. Uudet seikat vaatimusten tueksi	779
2.2. Oikeusvoiman subjektiivinen ulottuvuus	787
2.2.1. Oikeusvoiman ulottuminen vain asianosaisiin	787
2.2.2. Oikeusvoiman ulottuminen kolmanteen henkilöön	788
3. Oikeusvoima rikosprosessissa	792
4. Oikeusvoima ja prosessilajien väliset rajat	795
4.1. Siviilituomion sitovuus myöhemmässä rikosjutussa	795
4.2. Rikostuomion sitovuus myöhemmässä siviilijutussa	796
4.3. Ulkomaisen tuomion voimassaolo	798
4.3.1. Tunnustaminen	798
4.3.2. Ulkomaisen tuomion täytäntöönpano	799
4.3.3. Yhtenäistetyt epäämisperusteet	804

VII OIKEUDENKÄYNNIN KUSTANNUKSET 809

1.	OIKEUDENKÄYNTIKULUT JA NIIDEN KORVAAMINEN	811
1.	Kulujen ryhmittely ja vastuu kuluista	811
1.1.	Oikeudenkäyntimaksut ja asianosaiskulut	811
1.2.	Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen siviiliasioissa	812
1.2.1.	Kuluvastuun lähtökohdat	812
1.2.2.	Hävinneen korvausvelvollisuus ja siitä tehtävät poikkeukset	814
1.2.3.	Kuluvastuu eräissä erityistilanteissa	823
1.3.	Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen rikosasioissa	829
1.3.1.	Lähtökohtia	829
1.3.2.	Tuomitun vastuu oikeudenkäyntikustannuksista	829
1.3.3.	Syytteestä vapautetun oikeus saada kustannuksensa korvatuksi	833
1.3.4.	Velvollisuuden vastainen menettely	837
1.3.5.	Oikeudenkäyntikulujen yhteisvastuullisuus	838
1.3.6.	Väärä ilmianto	839
1.3.7.	Viittaus OK 21 luvun säännöksiin	839
2.	Kulukysymyksen käsittely	839
2.1.	Kuluratkaisu pääasian yhteydessä	839
2.2.	Kulukysymys muutoksenhaussa	842
2.	OIKEUSAPU VALTION VAROIN JA OIKEUSTURVAVAKUUTUS	847
1.	Oikeusapu valtion varoin	847
1.1.	Yleistä	847
1.2.	Oikeusavun saamisen edellytykset	849
1.3.	Oikeusavun rajoitukset	850
1.4.	Oikeusavun sisältö	852
1.5.	Oikeusavun hakeminen ja oikeusapupäätös	855
1.6.	Muutoksenhaku	857
1.7.	Korvauksista päättäminen	859
1.8.	Oikeusapupäätöksen muuttaminen ja oikeusavun lakkaaminen	862
2.	Oikeusturvavakuutus	863

VIII ESITUTKINTA JA PAKKOKEINOT 867

1.	ESITUTKINTA	869
1.	Esitutinnan yleiset tavoitteet	869
2.	Lainsäädäntö	869
3.	Esitutkinassa selvittävät seikat	871
4.	Esitutkintaperiaatteet	872
5.	Viranomaiset esitutkinassa	875
6.	Kansainvälinen esitutkintayhteistyö	878
7.	Esitutinnan aloittaminen	880

8.	Esitutkinnan suorittaminen	882
8.1.	Kuulustelut	884
9.	Tunnistaminen	889
10.	Esitutkinta-aineiston julkisuus	890
11.	Esitutkinnan päättäminen	891
2.	PAKKOKEINOT	893
1.	Yleistä	893
2.	Vapauteen kohdistuvat pakkokeinot	897
2.1.	Kiinniotto ja nouto	897
2.2.	Pidättäminen	899
2.2.1.	Pidättämisen edellytykset.....	899
2.2.2.	Pidättämismenettely	900
2.3.	Vangitseminen	901
2.4.	Matkustuskielto	905
3.	Muut henkilöön kohdistuvat pakkokeinot	907
4.	Esineisiin kohdistuvat pakkokeinot	910
4.1.	Takavarikko	910
4.2.	Vakuustakavarikko	912
5.	Kotietsintä ja paikanetsintä	914
6.	Salaiset pakkokeinot	918
6.1.	Johdanto	918
6.2.	Telekuuntelu	920
6.3.	Televalvonta	923
6.4.	Tarkkailupakkokeinot	924
6.5.	Erityiset salaiset tiedonhankintakeinot.....	926
6.6.	Tiedon käyttö	929
3.	SUOMALAISEN RIKOSPROSESSIN KANSAINVÄLISIÄ ULOTTUVUUKSIA	931
1.	Yleistä	931
2.	Vastavuoroisen tunnustamisen periaate	932
3.	Ne bis in idem -kielto EU:ssa	941
3.1.	Kielto laajemmassa kontekstissa	941
3.2.	Mitä ratkaisuja bis-momentti kattaa?	943
3.3.	Idem – mikä muodostaa saman asian?	948
4.	Toimivaltaristiriitojen ehkäisystä ja ratkaisemisesta	950
4.1.	Rikosoikeudellisista toimivaltaristiriidoista	950
4.2.	Toimivaltaristiriitojen kansallisista ratkaisumekanismeista.....	952
4.3.	Toimivaltaristiriitojen eurooppalaisista ratkaisumekanismeista	953
5.	Luovuttaminen	956
5.1.	Yleistä.....	956
5.2.	Luovuttaminen EU-jäsenvaltioon Ruotsia ja Tanskaa lukuun ottamatta	957
5.3.	Luovuttaminen Pohjoismaahan	965
5.4.	Luovuttaminen Pohjoismaiden ja EU:n ulkopuoliseen valtioon.....	967
5.5.	Luovuttaminen Suomeen	968
6.	Kansainvälinen oikeusapu ahtaassa merkityksessä EU:ssa	971

IX OIKEUDENKÄYNTI KÄRÄJÄOIKEUDESSA

975

1. SIVIILIJUTUN KÄSITTELY	977
1. Valmistelu	977
1.1. Yleistä valmistelusta	977
1.2. Valmistelun kulku	979
1.2.1. Haastehakemus	979
1.2.2. Haastehakemuksen käsittely	985
1.2.3. Haaste	988
1.2.4. Haasteessa pyydetävän vastauksen sisältö	990
1.2.5. Jatkovalmistelu	993
1.3. Valmistelussa selvitettävät kysymykset	997
1.3.1. Prosessin ja riidan kohde	997
1.3.2. Todistelukysymykset	998
1.3.3. Sovinnon edellytykset	999
1.4. Tuomioistuimen ja asianosaisten rooli valmistelussa	1000
1.4.1. Asianosaisten velvollisuuksista	1000
1.4.2. Tuomioistuimen prosessinjohto valmistelussa	1005
1.4.3. Materiaalinen prosessinjohto	1006
1.4.4. Sovintoon tähtäävä prosessinjohto	1011
1.4.5. Muodollinen prosessinjohto	1013
1.5. Asian ratkaiseminen valmistelussa	1014
1.5.1. Yleistä	1014
1.5.2. Kanteen jättäminen tutkimatta	1015
1.5.3. Pääasian ratkaiseminen valmistelussa	1015
2. Pääkäsittely	1019
2.1. Asian siirtäminen pääkäsittelyyn	1019
2.2. Pääkäsittelyn välittömyys, keskitys ja suullisuus	1021
2.2.1. Välittömyys	1021
2.2.2. Keskitys	1022
2.2.3. Suullisuus	1023
2.3. Pääkäsittelyn kulku	1024
2.3.1. Yleistä pääkäsittelyn toimittamisesta	1024
2.3.2. Alkukeskustelu	1025
2.3.3. Todistelu	1027
2.3.4. Loppukeskustelu	1028
2.4. Pääkäsittelyn keskeyttäminen, peruuttaminen ja lykkääminen	1029
2.4.1. Pääkäsittelyn keskeyttäminen	1029
2.4.2. Pääkäsittelyn peruuttaminen	1029
2.4.3. Pääkäsittelyn lykkääminen	1031
3. Asianosaisen poissaolon ja siihen rinnastettavan laiminlyönnin seuraukset	1034
3.1. Yleistä passiivisuussanktioista	1034
3.2. Passiivisuus dispositiivisessa asiassa	1038
3.2.1. Yksipuolinen tuomio	1038
3.2.2. Takaisinsaanti	1043
3.3. Poissaolo indispositiivisessa asiassa	1047
3.3.1. Molemmat asianosaiset tai kantaja poissa	1047
3.3.2. Vastaaajan poissaolo	1048

2. RIKOSJUTUN KÄSITTELY	1051
1. Haastehakemus	1051
1.1. Yleistä	1051
1.2. Haastehakemuksen sisältö	1051
1.3. Muu tuomioistuimelle toimitettava aineisto	1055
2. Tuomioistuimen toimenpiteet haastehakemuksen johdosta	1056
2.1. Tarkastaminen, täydentäminen ja tutkimatta jättäminen	1056
2.2. Esitutinnan täydentäminen	1058
2.3. Haaste ja sen tiedoksianto	1059
2.4. Suullinen vai kirjallinen vastaus?	1060
3. Vastauksen sisältö	1061
4. Suullinen valmistelu	1065
4.1. Yleistä	1065
4.2. Suullisen valmistelun muodollinen puoli	1066
5. Tuomioistuimen muut valmistelevat toimenpiteet	1068
6. Asian siirtäminen pääkäsitteelyyn	1071
6.1. Joutuisuusvaatimus	1071
6.2. Kiinteät käsittelyajat	1071
6.3. Asianosaisen hallussa oleva todiste	1072
6.4. Kutsu pääkäsitteelyyn	1073
6.5. Oikeudenkäyntiä koskevan kysymyksen erillinen käsittely	1078
7. Pääkäsitteely	1079
7.1. Jutun pääkäsitteelykypsyyden selvittäminen	1079
7.2. Pääkäsitteelyn aloittaminen esteestä huolimatta	1082
7.3. Toimenpiteet pääkäsitteelyä peruutettaessa	1083
7.4. Pääkäsitteelyn normaali kulku	1084
7.5. Pääkäsitteelyn keskeyttäminen ja lykkääminen	1091
7.6. Läsäoloon veloitettujen asianosaisen poissaolo	1096
7.7. Pääkäsitteely syytetyn poissa ollessa	1100
8. Asianomistajan yksin ajamat rikosjutut	1103
8.1. Yleistä	1103
8.2. Asianomistajan ajaman rikosjutun vireilletulo	1104
8.3. Tuomioistuimen toimenpiteet asian tultua vireille	1105
8.4. Suullinen valmistelu	1107
8.5. Pääkäsitteely asianomistajan ajamassa jutussa	1108
3. TIEDOKSIANTO OIKEUDENKÄYNNISSÄ	1111
1. Yleistä tiedoksiannosta	1111
1.1. Johdanto	1111
1.2. Tiedoksiantotavat	1112
2. Tiedoksiantomenettely	1114
2.1. Tiedoksiannon vastaanottaja	1114
2.2. Tiedoksianto ulkomaille	1115
2.2.1. Kansainväliset sopimusjärjestelyt	1115
2.2.2. Asiakirjojen tiedoksiantaminen Euroopan unionissa	1118
2.3. Sijaistiedoksianto ja tiedoksianto kuuluttamalla	1124
2.4. Eräitä menettelykysymyksiä	1126
2.5. Tiedoksiannossa tapahtuneen virheen seuraukset	1126

X MUUTOKSENHAKU

1129

1. VALITUS HOVIOIKEUTEEN	1131
1. Yleinen muutoksenhakuoikeus ja muutoksenhakukeinot	1131
2. Hovioikeusmenettelyn kehityksestä	1136
3. Valitusoikeus	1138
3.1. Mistä saa valittaa?	1138
3.2. Kuka saa valittaa?	1141
4. Tyytymättömyyden ilmoitus käräjäoikeudelle	1141
5. Valitus, vastavalitus ja vastaus	1143
6. Oikeudenkäyntiaineisto hovioikeudessa	1147
7. Valmistelu hovioikeudessa	1152
7.1. Yleistä	1152
7.2. Jatkokäsittelylupa	1153
7.2.1. Jatkokäsittelyluvan myöntämisen edellytykset	1155
7.2.2. Lupamenettely	1158
7.2.3. Valmistelun jatkaminen	1159
7.3. Muut valmistelussa tehtävät ratkaisut	1160
8. Hovioikeuden kokoonpano	1161
9. Pääkäsittely hovioikeudessa	1162
9.1. Milloin pääkäsittely pidetään?	1162
9.1.1. Pääkäsittelyn laajuudesta päättäminen	1169
10. Menettely pääkäsittelyssä	1172
10.1. Pääkäsittelyn eteneminen	1172
10.2. Kuuleminen puhelin- ja videoyhteydessä	1174
10.3. Läsnäolo pääkäsittelyssä	1174
11. Hovioikeuden ratkaisu	1176
11.1. Asian palauttaminen	1176
12. Hovioikeusmenettelyn kehittämisestä	1178
2. VALITUS KORKEIMPAAN OIKEUTEEN	1181
1. Yleistä	1181
1.1. Korkeimman oikeuden tehtävät	1181
1.2. Valitus vai valituslupa	1182
2. Valituslupa	1184
2.1. Valituslupahakemuksen tutkimisen edellytykset	1184
2.2. Valitusluvan myöntämisperusteet	1186
2.2.1. Yleistä	1186
2.2.2. Ennakkotapauseruste	1188
2.2.3. Purkuperuste	1190
2.2.4. Muun painavan syyn peruste	1190
2.3. Valituslupamenettely	1191
2.3.1. Valitusluvan hakeminen	1191
2.3.2. Lupahakemuksen käsittely	1192
2.3.3. Valitusluparatkaisut	1194
3. Valitus	1198
3.1. Valitus- ja vastauskirjelmät	1198
3.2. Oikeudenkäyntiaineisto	1199
3.3. Valituksen käsittely	1201
3.4. Ratkaisu	1203

3. YLIMÄÄRÄINEN MUUTOKSENHAKU	1205
1. Yleistä	1205
1.1. Ylimääräisen muutoksenhaun tausta-ajatukset	1205
1.2. Varsinaisen ja ylimääräisen muutoksenhaun eroista	1205
1.3. Ylimääräisten muutoksenhakukeinojen ryhmittelyä	1206
1.4. Eräitä tulkintasääntöjä ja käsitteitä	1208
2. Kantelun ja purun muodolliset edellytykset	1210
2.1. Kantelun ja purun kohde	1210
2.2. Muutoksenhakuoikeus	1214
2.2.1. Kantelu- ja purkulegitimaatio	1214
2.2.2. Kantelu- ja purkuintressi	1217
3. Kanteluperusteet	1218
3.1. Yleistä	1218
3.2. Tuomionvoipaisuus ja ehdottomat prosessinedellytykset	1219
3.3. Vakavat kuulemisvirheet	1220
3.3.1. Haastamaton tuomittu	1220
3.3.2. Muu henkilö, jota ei ole kuultu, kärsii haittaa tuomiosta	1222
3.4. Tuomion sekavuus tai epätäydellisyys	1224
3.5. Muut oikeudenkäyntivirheet	1225
4. Tuomionpurkuperusteet	1228
4.1. Yleistä	1228
4.2. Tuomionpurkuedellytykset riita-asiassa	1229
4.2.1. Rikollinen menettely	1229
4.2.2. Väärä todiste	1230
4.2.3. Uusi seikka tai todiste	1232
4.2.4. Ilmeisen väärä lain soveltaminen	1234
4.3. Tuomionpurkuedellytykset syytetyn eduksi	1236
4.3.1. Rikollinen menettely ja väärä todiste	1236
4.3.2. Uusi seikka tai todiste	1236
4.3.3. Ilmeisen väärä lain soveltaminen	1238
4.4. Tuomionpurkuedellytykset syytetyn vahingoksi	1239
4.4.1. Rikollinen menettely ja väärä todiste	1239
4.4.2. Uusi seikka tai todiste	1239
4.5. Menettämisseuraamus- eli konfiskaatiopurut	1241
4.5.1. Konfiskaatiopurku vastaajan eduksi	1241
4.5.2. Konfiskaatiopurku vastaajan vahingoksi	1242
4.6. Yhtenäisrangaistuspurku	1243
4.7. Luovuttamispurku	1243
4.8. Henkilöerehdyspurku	1244
5. Menetetyn määräajan palauttaminen	1244
5.1. Palauttamisen edellytykset	1244
5.2. Palauttamiskelpoiset määräajat	1247
6. Menettely ylimääräisessä muutoksenhaussa	1248
6.1. Muutoksenhakuinstanssi	1248
6.2. Määräajat	1249
6.3. Hakemus ja sen käsittely	1251
6.4. Päätöksen vaikutukset	1254

XI ERITYISET PROSESSILAJIT JA VAIHTOEHTOINEN RIIDANRATKAISU 1257

1. SIVIILIPROSESSIN ERITYISET LAJIT JA VAIHTOEHTOINEN RIIDANRATKAISU.....	1259
1. Summaariset prosessit siviiliasioissa	1259
1.1. Summaariset prosessit ja muut erityiset prosessilajit.....	1259
1.2. Summaariset prosessit osana OK 5 lukua	1261
1.3. Turvaamistoimiprosessit	1263
1.3.1. Turvaamistoimisäännösten tarkoitus ja peruskäsitteet	1263
1.3.2. Turvaamistoimiasian käsittely.....	1265
1.3.3. Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanokysymyksiä.....	1268
1.4. Eurooppalainen tilivarojen turvaamismääräys	1270
1.5. EU:n asetuksiin perustuvat summaariset prosessit.....	1275
1.5.1. Eurooppalainen maksamismääräysmenettely.....	1277
1.5.2. Eurooppalainen vähäisiin vaatimuksiin sovellettava menettely	1282
2. Ryhmäkanteen	1288
2.1. Yleistä.....	1288
2.2. Suomen ryhmäkannelaki	1289
2.3. Ryhmäkanteen edellytykset	1291
2.4. Ryhmäkanteen oikeudenkäynti	1292
2.5. Tuomioistuimen ratkaisu	1296
3. Välimieslainkäyttö	1298
3.1. Välimieslainkäyttö konfliktinhallinnan järjestelmässä	1298
3.2. Väilyssopimus välimiesmenettelyn perustana	1301
3.2.1. Tehokkuusvaatimukset.....	1301
3.2.2. Väilyssopimuksen tulkinta.....	1304
3.2.3. Väilyssopimuksen pätevyys	1306
3.2.4. Riitä väilyssopimuksesta	1307
3.3. Välimiehet	1310
3.3.1. Välimiehen tehtävä ja asema	1310
3.3.2. Välimiesten valinta.....	1310
3.3.3. Välimiehen esteellisyys.....	1312
3.3.4. Välimiesten oikeus palkkioon	1314
3.3.5. Välimiehen vahingonkorvausvastuu	1315
3.4. Välimiesprosessi	1316
3.4.1. Tyypilliset piirteet	1316
3.4.2. Vireilletulo ja järjestäytyminen	1318
3.4.3. Välimiesoikeuden toimivalta.....	1320
3.4.4. Menettelyn kulku.....	1320
3.4.5. Todistelu välimiesmenettelyssä	1322
3.4.6. Oikeudenkäyntikulut	1324
3.4.7. Väilystuomio.....	1324
3.5. Välimiesmenettelyn oikeudellinen kontrolli	1326
3.5.1. Kontrollin perusteet	1326
3.5.2. Lakisääteiset moiteperusteet	1327
3.5.3. Moiteperusteen korjautuminen.....	1330
3.5.4. Väilystuomion mitättömyys.....	1331
3.6. Välimieslainkäytön tulevaisuus	1334
4. Vaihtoehtoinen riidanratkaisu	1334
4.1. Vaihtoehtoinen riidanratkaisu konfliktinhallinnan järjestelmässä.....	1334
4.1.1. Määritelmiä ja taustoja.....	1334

4.1.2.	Vaihtoehtoisen riidanratkaisun eri muodot.....	1338
4.1.3.	Vaihtoehtoinen riidanratkaisu ja oikeusjärjestys.....	1342
4.2.	Sovittelu.....	1344
4.2.1.	Tuomioistuinsovittelu	1344
	Sovittelun aloittaminen	1346
	Sovittelijan määrääminen	1348
	Sovittelumenettely (sovitteluprosessi)	1349
	Sovittelun lopettaminen	1351
	Sovittelu ja myöhempi oikeudenkäynti	1351
4.2.2.	Ulkopuolisen sovinnon vahvistaminen.....	1352
	Sovitteludirektiivin vaatimukset	1352
	Täytäntöönpanokelpoisuuden vahvistamisen edellytykset	1353
	Vahvistamismenettely	1356
4.3.	Sopimusperusteiset lautakunnat	1359
2.	ERITYISIÄ RIKOSPROSESSILAJEJA	1365
1.	Syyteneuvottelu	1365
1.1.	Yleistä.....	1365
1.2.	Esitutinnan rajoittaminen ja syytteen jättäminen nostamatta.....	1367
1.3.	Neuvottelut ja tuomioesitys	1368
1.3.1.	Syyteneuvottelun aloittaminen.....	1368
1.3.2.	Neuvottelu tuomioesityksen tekemisestä	1370
1.3.3.	Neuvottelun lopputulos.....	1372
1.4.	Tunnustamisoikeudenkäynti	1373
1.4.1.	Tunnustamisoikeudenkäynnin lähtökohdat	1373
1.4.2.	Menettely tunnustamisoikeudenkäynnissä.....	1374
1.4.3.	Tuomioistuimen ratkaisu ja sen vaikutukset.....	1377
1.5.	Vastaaajan tunnustuksen tai suostumuksen peruuttaminen.....	1380
2.	Kirjallinen menettely rikosprosessissa	1382
2.1.	Yleistä.....	1382
2.2.	Milloin kirjallinen menettely tulee kysymykseen?	1382
2.3.	Kirjallisen menettelyn tarkemmat edellytykset	1383
2.3.1.	Syyttäjän ajamat jutut	1383
2.3.2.	Epäillyn ikä.....	1384
2.3.3.	Epäillyn rikoksen vakavuus	1384
2.3.4.	Tuomittava rangaistus	1385
2.3.5.	Vastaaajan asennoituminen.....	1386
2.3.6.	Asianomistajan asennoituminen kirjalliseen menettelyyn.....	1388
2.3.7.	Asian selvitysaste	1390
2.4.	Kirjallisen menettelyn tekninen toteuttaminen	1391
2.4.1.	Yleistä	1391
2.4.2.	Syyttäjän haastehakemus.....	1391
2.4.3.	Tuomioistuimen kontrollitoimenpiteet.....	1393
2.4.4.	Tiedoksianto	1395
2.4.5.	Kehotus vastauksen antamiseen	1396
2.4.6.	Lopullinen päätös kirjallisesta menettelystä.....	1397
2.5.	Useita rikoksia ja monta vastaajaa.....	1398
2.6.	Kirjallinen vai suullinen lausuma	1398
2.7.	Tuomio ja päätös kirjallisessa menettelyssä.....	1400
2.8.	Ratkaisusta ilmoittaminen	1401
2.9.	Syyttjähaaste kirjallisessa menettelyssä	1402

3.	Sakkomenettely	1403
3.1.	Yleistä.....	1403
3.2.	Sakkomenettelyn käyttämisen edellytykset.....	1404
3.3.	Poliisimiehen antamat määräykset ja vaatimukset	1405
3.4.	Syyttäjän antamat määräykset ja muut ratkaisut.....	1407
3.5.	Muutoksenhaku.....	1410
3.6.	Automaattinen kameravalvonta	1412
4.	Lähestymiskiellomenettely	1414
4.1.	Yleistä.....	1414
4.2.	Tuomioistuin ja asianosaiset	1415
4.3.	Vireilletulo ja valmistelu	1416
4.4.	Pääkäsittely.....	1417
4.5.	Tuomio	1421
4.6.	Voimassaoloaika ja uudistaminen	1422
4.7.	Kulut.....	1423
4.8.	Ilmoitukset	1423
4.9.	Kiellon rikkominen.....	1424
4.10.	Lähestymiskiellon kumoaminen ja muuttaminen.....	1424
4.11.	Väliaikainen lähestymiskiello	1425
	Lähteet.....	1429
	Oikeustapaushakemisto	1451
	Asiahakemisto.....	1481